

Financijski sustav RH

Objavljeno: 30.6.2015.

Financijski sustav zemlje čine njezina valuta i platni sustav, financijska tržišta, financijske institucije te institucije koje reguliraju i nadziru njihov rad. Okosnica su financijskog sustava Republike Hrvatske kreditne institucije, čiji rad uređuje i nadzire Hrvatska narodna banka.

Zakonsko je sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj kuna. U platnom sustavu Republike Hrvatske fizičke i pravne osobe obavljaju sve bezgotovinske platne transakcije u zemlji i s inozemstvom preko pružatelja platnih usluga, najčešće preko poslovnih banaka, a poslovne banke međusobno platne transakcije obavljaju preko četiri platna sustava: [Hrvatskog sustava velikih plaćanja \(HSVP\)](#), [Nacionalnoga klirinškog sustava \(NKS\)](#), [EuroNKS-a](#) i sustava [TARGET2](#). Funkcioniranje [platnog prometa](#) u Republici Hrvatskoj uređeno je nizom propisa, među kojima ističemo Zakon o platnom prometu i Zakon o elektroničkom novcu. Hrvatska narodna banka zadužena je za reguliranje količine gotovog novca u optjecaju putem poslovnih banaka kao i za neometano funkcioniranje nacionalnoga platnog sustava.

Na [novčanom tržištu](#) poslovne banke prikupljaju slobodna novčana sredstva (ročnosti do godine dana) i pozajmljuju ih fizičkim i pravnim osobama i ostalim institucionalnim sektorima. Poslovne banke pozajmljuju novčana sredstva i međusobno za potrebe likvidnosti na tzv. međubankovnom tržištu. Banke to mogu činiti neposredno ili s posredovanjem [Tržišta novca i kratkoročnih vrijednosnica d.d.](#) (poznato kao Tržište novca Zagreb, TNZ).

Na deviznom tržištu banke spajaju domaću potražnju za inozemnom valutom i inozemnu potražnju za domaćom valutom. Osim banaka na deviznom tržištu djeluju i [ovlašteni mjenjači](#), čije poslovanje regulira Hrvatska narodna banka, a nadzire Ministarstvo financija – Financijski inspektorat. Ovlašteni mjenjači mogu trgovati isključivo stranom gotovinom i čekovima te samo s fizičkim osobama, a poslovne banke mogu trgovati i devizama (stranim depozitnim novcem) te s pravnim osobama. Banke, država i međunarodne institucije inozemnim valutama trguju i s HNB-om, neposredno ili na tzv. [deviznim aukcijama](#), a HNB tim transakcijama regulira tečaj hrvatske kune.

Kako bi efikasnije provodio monetarnu i tečajnu politiku, HNB može u svoje ime izdavati vlastite vrijednosne papire koji glase na domaću ili inozemnu valutu te na financijskim tržištima ugovarati kupnje, prodaje i zamjene vrijednosnih papira te drugih lakoutrživih financijskih instrumenata. Na taj način središnja banka može sudjelovati na novčanom i deviznom tržištu te može utjecati na likvidnost domaćega financijskog tržišta. S obzirom na otvorenost hrvatskoga gospodarstva i njegovu visoku euroiziranost, održavanje relativne stabilnosti tečaja kune ključna je HNB-ova poluga očuvanja makroekonomske stabilnosti u Republici Hrvatskoj. Stoga HNB neposredno, intervencijama na deviznom tržištu, te posredno, administrativnim i prudencijalnim mjerama, utječe na smanjenje kolebanja nominalnog tečaja hrvatske kune u odnosu na euro.

Ulaganjem u instrumente vlasništva i duga kojima se trguje na tržištu kapitala (odnosno burzi) bave se i pravne i fizičke osobe, s posredništvom ovlaštenih brokera. Ta se trgovina odvija putem [Zagrebačke burze](#), a za urednu namiru transakcija kupnje i prodaje vrijednosnih papira zaduženo je [Središnje klirinško depozitarno društvo](#) (SKDD).

Prema udjelu pojedinog posrednika u imovini financijskog sustava, najzastupljenije su financijske

institucije u Republici Hrvatskoj [kreditne institucije](#), među kojima se ističu banke. Osim poslovnih banaka na tržištu su i stambene štedionice, koje potiču namjensku štednju i kreditiraju stambeno zbrinjavanje, Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), koja obavlja funkciju razvojne i izvozne banke, te kreditne institucije iz drugih zemalja EU-a. Zajedno s kreditnim institucijama važniji financijski posrednici – mjereno udjelom u ukupnoj financijskoj imovini sustava – jesu obvezni i dobrovoljni mirovinski fondovi, a ostali financijski posrednici obuhvaćaju osiguravajuća društva, investicijske i novčane fondove te društva za *leasing* i faktoring. Pregled strukture financijske imovine svih institucija dostupan je u [tablici financijskih računa](#). Poslovanje svih vrsta nebankovnih financijskih posrednika regulira i nadzire [Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga](#) (Hanfa).

Osim aktivnosti regulatora HNB-a i Hanfe, za nesmetano funkcioniranje i cjelovitost financijskog sustava važne su i aktivnosti drugih nadzorno-regulatornih tijela te pomoćnih financijskih institucija: [Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka](#) (DAB), koja nadzire sustav zaštite depozita kod bankarskih financijskih posrednika, te [Uprave za financijski sustav Ministarstva financija](#), koja priprema zakonske prijedloge s područja financijskog poslovanja. S druge strane, interese bankarskog sektora kod nadzorno-regulatornih institucija, kao i u javnosti, zastupaju Hrvatska udruga banaka (HUB) te Udruženje banaka pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (HGK). Od ostalih institucija specijaliziranih za pružanje usluga sudionicima na financijskim tržištima te u redovitom poslovanju možemo navesti Hrvatski registar obveza po kreditima (HROK), Središnji registar osiguranika (Regos) te Financijsku agenciju (Fina).